

Eliška Dana Mikeschová: Teoretická koncepce symbolu a čtverce umělecké specifičnosti u Zdeňka Mathausera

(posudek vedoucího bakalářské práce na oboru Český jazyk a literatura na FF UK v Praze)

Cíl práce, její účel a směřování

Předložená práce je jednou z mála bakalářských prací, jež se v posledních letech na našem oboru vydaly do svébytného území literární teorie. Práce si vybírá produktivní problematiku pojetí symbolu a s jeho výkladem spjatého konceptu „čtverce umělecké situace“ u Zdeňka Mathausera. Tato problematika je sice již bohužel uzavřena z hlediska autorského přínosu Mathausera, ale zároveň je otevřena dalším domýšlením a konfrontacím s pojetími jinými či s aplikací na konkrétní materiál literárních děl. Práce přehledně postupuje od shrnutí Mathausеровých metodologických východisek, z nichž se k daným tématům vydal, přes soudržný a koncentrovaný výklad obou konceptů až k souhrnné autorčině „diskusi“ s tímto pojetím v závěru práce.

Metodologie

Práce vychází z Mathausеровých teoretických textů, sepsovaných již v 80. letech a vydávaných od roku 1989. Citlivě parafrázuje jeho pojetí a seskupuje ho do vlastních výkladových trsů. Zároveň přihlíží i k Mathausеровým východiskům a inspiracím, jimiž jsou kromě pražského strukturalismu i fenomenologie a hermeneutika. Protože se k určitým aspektům Mathausera seriálově vrací a svůj koncept modifikuje, rozvíjí a mění, využívá práce i zřetel k chronologii tohoto směřování a usiluje o postižení výsledného návrhu.

Práce s odbornou literaturou

Spektrum odborné literatury je dané cílem a směřováním práce. Autorka je schopná koncentrovat se na základní Mathauserovy texty, proto její výklad neodbíhá k srovnávání s jinými koncepty a díly, ale drží se jen odborných textů, na něž samotný Mathauser odkazuje. Práce s odbornou literaturou se vyznačuje přesností, užitím koherentní terminologie a respektem k výchozím textům; tam, kde autorka řečené domýšlí či modifikuje, je to dáno dostatečně najevo a rozlišení mezi přejímaným a vlastním je zjevné a funkční.

Styl a prezentace

Práce je psaná precizním pojmovým jazykem, hutně a věcně. Problematiku nerozměňuje, věnuje se vsutku jen tématům vytyčeným v úvodu (a vymezeným už v zadání práce), postupuje lineárně vpřed a zůstává přehledná až do konce. Cenné je myšlení i grafické zpracování, které přenáší do textu práce Mathauserovy vizuální či grafické schematizace, jimiž se jeho psaní vyznačovalo a jež se v některých knižních vydáních poněkud ztrácejí.

Celková koherence a akademická disciplinovanost

Práce vyniká pečlivě dodržovaným rozdělením rolí. Mathauserovy teze, nápady a úvahy jsou transformovány do jednoho souhrnného a svým způsobem i syntetizujícího celku, který lze vnímat jako rozsáhlé slovníkové heslo ve stylu: Umělecká specifičnost a pojetí symbolu u Zdeňka

Mathausera. Výkon autorky spočívá v precizním přenosu jednotlivých složek a prvků tohoto pojetí do koherentního a výkladově zřejmého celku, v němž se pak i mnohem zřetelněji vyjevuje použitelnost daného pojetí pro interpretační a teoretické výkony v rámci myšlení o literatuře, ale i v širším prostoru estetickém. Svoji vlastní formulační autorka vymezuje ve stylu poznámek k tomuto pojetí, v jeho výkladové kontextualizaci a v nasměrování směrem k interpretačnímu materiálu, který toto pojetí ozřejmuje. Myslím, že takové rozdělení rolí zcela odpovídá žánru bakalářské práce.

Celkové hodnocení

Bakalářská práce Elišky Dany Mikeschové prokazuje její schopnost samostatného čtenářsko-vykladačského pohybu na teritoriu literární teorie. Je však zároveň také připomínkou podnětného teoretického díla, jež jako by v posledních letech, po Mathauserově smrti, ustoupilo z hlediska odborného zájmu poněkud do pozadí; přínos práce se ovšem nevyčerpává připomenutím, ale spočívá v hutném a koherentním výkladu Mathauserova pojetí umělecké specifičnosti a fungování symbolu na pozadí metafor a alegorie. Na základě těchto rysů **doporučuji** tuto bakalářskou práci k obhajobě a navrhuji její hodnocení známkou **výborně**.

V Praze dne 28. 5. 2015

Prof. PhDr. Petr Bílek, CSc.